

سیاست

خضریان، نماینده مردم تهران در گفت‌وگو با «ایران جمعه»:

الگوی اکثریتی با حذف بازندگان انتخابات منجر به رادیکالیسم سیاسی می‌شود

حضور گروه‌های متنوع سیاسی در مجلس باشیم. اهمیت این طرح به کاربست الگوی تناسبی برای حوزه‌های بزرگ و حفظ الگوی اکثریتی برای حوزه‌های نسبتاً کوچک‌تر است. تا با ترکیب دو الگوی اکثریتی و تناسبی، نقاط مثبت هر دو الگو در نظام انتخاباتی کشور جاری شود. درباره ایده مجلس یازدهم برای اصلاح قانون انتخابات به سراغ **علی خضریان**، نماینده تهران در مجلس یازدهم می‌رویم.

آخرین دقایق تنظیم این گزارش در انتظار صحن است، فهرست‌های انتخاباتی به جای نامزدهای انتخاباتی در پنج شهر ذکر شده، با یکدیگر رقابت می‌کنند و هر فهرست به فراخور درصد آرای که کسب کرده، صاحب کرسی می‌شود. برای مثال در شهر تهران اگر لیستی ۶۰ درصد آرا را کسب کرده باشد، صاحب ۶۰ درصد کرسی‌ها یعنی حدود ۱۸ صندلی می‌شود و از فهرست ۳۰ نفره آن گروه، ۱۸ منتخب که بیشترین آرا را داشته باشند، راهی بهارستان می‌شوند. دیگر کرسی‌های یک شهر نیز به سایر فهرست‌ها تعلق می‌گیرد تا بدین ترتیب شاهد عدالت سیاسی و انتخاباتی و

سارا عاقلی
مدیر گروه سیاست
Sarah.agheli@gmail.com

کمی پیش‌تر نظام‌های انتخاباتی را بررسی کردیم. الگوهای مختلفی که برای برگزاری انتخابات پارلمانی به کار بسته می‌شود و تأثیراتی را که برای جامعه‌مان به جا می‌گذارد از مدل اکثریتی گرفته تا تناسبی و ترکیبی زیر ذره‌بین بردیم. حالا در چند هفته اخیر کمیسیون شوراهای مجلس یازدهم در مصوبه‌ای تعیین کرده تا انتخابات در پنج حوزه انتخابیه بزرگ شامل تهران، مشهد، شیراز، تبریز و اصفهان به صورت تناسبی برگزار شود و بقیه حوزه‌های انتخابیه به صورت فعلی یعنی اکثریتی باقی بماند. طبق این مصوبه که تا

پس شما موافق کوچک شدن حوزه انتخابیه برای ارتباط بیشتر مردم با نماینده هستید؟ یعنی تبدیل کل حوزه‌های انتخابیه کشور به حوزه‌های تک نماینده؟

موافق این هستیم که باید در به کارگیری الگوی تناسبی و اکثریتی به یک فرمول بومی برسیم. به طوری که نماینده بتواند در استان، یک بخشی از آرا را کسب کند. در این صورت یک جایگاه ملی و استانی نیز پیدا می‌کند. اما از طرفی بخشی از آرای آن نماینده مختص یکی از شهرستان‌های آن استان باشد. یعنی نماینده از سطح شهرستان بیاید اما در سطح استان نیز خود را در معرض آرای مردم قرار دهد. به این صورت که حداقل ۵۰ درصد آرای خود را از شهرستان مبدأ بگیرد. در این حالت حتی اگر در سطح استان آرای آن فرد بیشتر از رقبایش باشد اما در شهرستان میزان رأی او به ۵۰ درصد نرسد، از ورود به مجلس بازمی‌ماند و کسی وارد مجلس می‌شود که از شهرستان مبدأ خود آرای قابل توجهی را کسب کرده باشد. با چنین سازکاری تلاش می‌شود نماینده همچنان به آرای شهرستان خود وفادار بماند. با ذکر مثالی این موضوع بیشتر روشن می‌شود. در حال حاضر شهر تهران ۳۰ نماینده دارد. اگر انتخابات استانی شود، نمایندگان استان تهران ۳۵ نفر خواهند بود و اگر از بین این تعداد نماینده، هیچ یک خود را مدیون آرای ورامین ندانند، بیشتر در شهر تهران حضور خواهند داشت و مردم آن شهرستان همان یک نماینده را هم از دست خواهند داد. بر همین اساس است که می‌گوییم یک نماینده استانی باید بخشی از آرای خود را حتماً از شهرستان کسب کند.

انتخابات بر پایه الگوی اکثریتی دسته‌جمعی که در حال حاضر در کلانشهرها اجرا می‌شود، آسیب‌هایی به جا می‌گذارد. شما به عنوان یکی از برگزارکنندگان انتخابات مجلس از یک حوزه انتخابیه بزرگ این آسیب‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خارج کردن انتخابات از فضای اکثریتی بویژه در حوزه‌های انتخابیه بزرگ و استفاده از ظرفیت الگوی تناسبی چند حُسن دارد. از جمله اینکه انتخابات از حالت دوقطبی خارج می‌شود و گروه‌های مختلف فکری-سیاسی می‌توانند به اندازه اقبالی که دارند، کرسی مجلس به دست آورند. استانی شدن انتخابات نیز می‌تواند انگیزه نمایندگان را به سمت ملی شدن سوق دهد اما در کنار این ویژگی‌های مثبت باید به این نکته نیز توجه داشته باشیم که یک نماینده مجلس تنها راه ارتباطی مردم آن منطقه با حاکمیت است؛ بویژه در مناطق دورافتاده و در زمان دولت‌های خسته‌ای مثل دولت قبل. این موضوع منهای وضعیت دولت فعلی است. دولت آقای رئیسی در اقدامی درست در طول پیش از یک سال، حضوری میدانی در سطح کشور داشته است. چون نماینده در یک حوزه کوچک رأی خود را از آن مناطق کسب می‌کند، در میان مردم حضور دارد. در حال حاضر نیز طبق روانی که وجود دارد نمایندگان ماهی یک هفته را در حوزه انتخابیه خود می‌گذرانند. در چنین وضعیتی اگر انتخابات را به سمت استانی شدن ببریم، حوزه انتخابیه آن نماینده بزرگ و استانی می‌شود و دیگر ضرورتی نمی‌بیند که الزاماً در میان مردم شهرهای کوچک حضور داشته باشد. این آسیب را در جایی مانند تهران که یک حوزه انتخابیه بزرگ است درک می‌کنیم. گستردگی حوزه انتخابیه باعث می‌شود مردم حضور نماینده را حس نکنند و نتوانند با او ارتباط داشته باشند. حتی اگر نماینده سعی کند در اجتماعات مردمی حضور داشته باشد.

باتوجه به اینکه در نیمه پایانی مجلس یازدهم هستیم، این دوره از مجلس برای رفع مشکلات نظام انتخاباتی کشور چه طرح‌هایی دارد؟

برای بررسی ایرادات نظام انتخاباتی باید ببینیم چه مقدار از این اشکالات تقنینی است و چه میزان از آن اجرایی. لازمه اصلاح قانون انتخابات، آسیب‌شناسی دقیق انتخابات است. چراکه ممکن است هر یک از ما درگیر مصادیقی شویم که از نزدیک شاهد آن بودیم. برای مثال آسیب‌شناسی یک نماینده مجلس از حوزه انتخابیه تهران یا آسیب‌شناسی یک نماینده دیگر از حوزه انتخابیه کوچک متفاوت است. ضمن اینکه ما در طول این چهار دهه قوانین انتخاباتی خود را کم تغییر ندادیم.

موافق الگوی تناسبی هستیم. چون الگوی اکثریتی به دوقطبی سیاسی می‌انجامد. با وجود الگوی تناسبی، بخشی نامزدهای انتخاباتی با کسب ۲۰ درصد از آرای مردم، بخشی (۲۰ درصد کرسی‌ها) از مجموع کرسی‌های نمایندگی آن حوزه را به دست می‌آورد. نظام انتخاباتی ما نباید به گونه‌ای باشد که بخشی از مردم ما احساس کنند در مجلس نماینده‌ای ندارند. الگوی تناسبی کمک می‌کند تا همه مردم در مجلس شورای اسلامی نماینده داشته باشند. این موضوع را هم با یک مثال بهتر می‌توان توضیح داد. در حال حاضر حوزه انتخابیه تهران خالی از اصلاح‌طلبان نشده اما نماینده‌ای در بین ۳۰ نفر اول که از تهران راهی مجلس شدند، ندارند. یا در مجلس دوره دهم حوزه انتخابیه تهران خالی از جریان اصولگرایی نبود اما آنان نیز در مجلس آن دوره نماینده‌ای نداشتند. برخی از گروه‌های

آنچه تا اینجا مطرح کردید، مربوط به استانی-شهرستانی شدن انتخابات است. درباره فرمول انتخابات و اکثریتی یا تناسبی بودن آن نظراتان چیست؟

موافق الگوی تناسبی هستیم. چون الگوی اکثریتی به دوقطبی سیاسی می‌انجامد. با وجود الگوی تناسبی، یک فهرست از نامزدهای انتخاباتی با کسب ۲۰ درصد از آرای مردم، بخشی (۲۰ درصد کرسی‌ها) از مجموع کرسی‌های نمایندگی آن حوزه را به دست می‌آورد.

نظام انتخاباتی ما نباید به گونه‌ای باشد که بخشی از مردم ما احساس کنند در مجلس نماینده‌ای ندارند. الگوی تناسبی کمک می‌کند تا همه مردم در مجلس شورای اسلامی نماینده داشته باشند. این موضوع را هم با یک مثال بهتر می‌توان توضیح داد. در حال حاضر حوزه انتخابیه تهران خالی از اصلاح‌طلبان نشده اما نماینده‌ای در بین ۳۰ نفر اول که از تهران راهی مجلس شدند، ندارند. یا در مجلس دوره دهم حوزه انتخابیه تهران خالی از جریان اصولگرایی نبود اما آنان نیز در مجلس آن دوره نماینده‌ای نداشتند. برخی از گروه‌های

تا اینجا تأثیر الگوی تناسبی بر فضای سیاسی جامعه را بررسی کردیم اما این سؤال پیش می‌آید که تأثیر به کارگیری الگوی تناسبی برای فضای پارلمانی چیست؟ تنوع سیاسی نمایندگان چه تغییراتی را برای مجلس رقم می‌زند؟

حُسن دیگر الگوی تناسبی در این است که جریان‌های سیاسی در همه دوره‌های مجلس شورای اسلامی حضور دارند و با یکدیگر فرصت گفت‌وگو پیدا می‌کنند و می‌توانند باهم مسائل ملی را پیش ببرند. در نتیجه جریان‌های سیاسی با یکدیگر به مفاهیم بهتری می‌رسند. ضمن اینکه وقتی مجالس ما به لحاظ سیاسی یکدست است، نمایندگان با تمام شدن دوره نمایندگی‌شان نگران بررسی نشدن یکسری طرح‌ها هستند. اما در صورت وجود الگوی تناسبی جریان‌های سیاسی مختلف می‌دانند در دوره بعد هم نماینده خواهند داشت.

نماینده مجلس تنها راه ارتباطی مردم یک منطقه با حاکمیت است. خصوصاً در مناطق دورافتاده. و به ویژه در زمان دولت‌های خسته‌ای مثل دولت قبل. این موضوع منهای وضعیت دولت فعلی است. دولت آقای رئیسی در اقدامی درست در طول پیش از یک سال، حضوری میدانی در سطح کشور داشته است